

Regionalt vækstpartnerskab 2014 mellem regeringen og Vækstforum for Region Midtjylland

Regeringen og Vækstforum for Region Midtjylland er enige om at styrke samarbejdet om indsatsen for vækst og erhvervsudvikling, blandt andet med følgende indsatser:

Styrke Danmark som produktionsland:

- Der iværksættes et vækstprogram for op til 1000 små og mellemstore produktionsvirksomheder i hele landet med fokus på vækstpotentialet i fx øget automatisering og digitalisering.
- Der iværksættes et intensivt sparrings- og acceleratorforløb for op til 150 vækstvirksomheder. Programmet skal inddrage ledende forretningsfolk og serieiværksættere efter inspiration fra bl.a. USA, hvor store virksomheder og succesfulde iværksættere oftere er involveret i det lokale iværksættermiljø og geninvesterer deres tid og penge i at hjælpe en ny generation af vækstvirksomheder.
- Der udvikles træningsforløb for medarbejdere i produktionserhverv med fokus på at øge ressourceeffektiviteten i virksomhederne.
- Der etableres et tættere samarbejde mellem vækstfora og Eksportrådet om internationaliserings- og eksportfremmeindsatsen for små og mellemstore virksomheder.

Kvalificeret arbejdskraft:

- Samarbejdet om den virksomhedsrettede kompetenceindsats styrkes på tværs af erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsesområdet.
- Der iværksættes en styrket indsats for at øge andelen af unge og voksne, der får relevante erhvervsrettede kompetencer.

Udvikle den danske fødevareklynge:

- Der arbejdes for at styrke Danmarks position som international fødevareklynge – et samlingspunkt for virksomheder, iværksættere og investorer på fødevareområdet.
- Food Festival udvikles til et internationalt fyrtårn, der styrker markedsføringen af Danmark som et attraktivt fødevareland for nye virksomheder, iværksættere og investorer. Det danske samarbejde på fødevareområdet udbygges, så virksomheder fra alle regioner også får gavn af Region Midtjyllands fødevareindsats.

Baggrund:

Dansk økonomi viser klare tegn på bedring efter krisen. Store dele af erhvervslivet er i vækst og beskæftigelsen stiger igen. For at skabe de bedst mulige rammer for vækst og jobskabelse har regeringen gennemført en række reformer og vækstinitiativer, herunder fremlagt vækstplaner på erhvervsområder, hvor danske virksomheder har international konkurrencekraft og senest indgået Aftaler om Vækstpakke 2014. Tilsvarende har Vækstforum for Region Midtjylland igangsat flere programmer, der kan understøtte virksomhedernes udvikling blandt andet inden for områderne energi, miljø, fødevarer, velfærdsinnovation og turisme. Vækstforum for Region Midtjylland er ved at udarbejde en ny langsigtet strategi for vækst og jobskabelse i regionen.

Parterne er enige om at styrke sammenhængen mellem den nationale og regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling, og iværksætter med den regionale vækstpartnerskabsaftale 2014 konkrete, fælles vækstinitiativer. Endvidere gennemføres en række initiativer af administrativ karakter, hvor øget koordination, mere effektiv administration samt dokumentation af effekten af den regionale vækstindsats er i fokus. Initiativerne gennemføres inden for eksisterende økonomiske og administrative rammer.

Parterne vil – med inddragelse af Danmarks Vækstråd – løbende overvåge fremdriften i aftalen om vækstpartnerskabet.

o **Styrke Danmark som produktionsland**

Danmark har siden 00'erne oplevet et større fald i antallet af produktionsarbejdspladser end i vores nabolande. Produktionsvirksomhederne er en væsentlig drivkraft for vækst og velstand, og der er mange arbejdspladser knyttet til produktion både i produktionserhvervene og inden for byggeri, transport og andre serviceerhverv. Danmark skal derfor være et attraktivt produktionsland. Samtidig skal vi understøtte, at flere nye virksomheder vokser sig større og i højere grad bidrager til vækst og jobskabelse.

Der gennemføres nedenstående initiativer:

a. Vækstprogram for små og mellemstore produktionsvirksomheder.

Parterne vil i efteråret 2014 indkalde ansøgninger med henblik på at finde en operatør til vækstprogrammet for små og mellemstore produktionsvirksomheder. Vækstprogrammet vil have særligt fokus på at fremme avanceret produktion. Vækstprogrammet bliver en landsdækkende indsats, der kan styrke produktiviteten og konkurrenceevnen i op til 1000 små og mellemstore produktionsvirksomheder. Dermed skabes en effektiv, fælles platform for at tilbyde små og mellemstore produktionsvirksomheder højt specialiseret rådgivning om avanceret produktion.

Vækstprogrammet tilpasses regionalt i forhold til indsatser, der allerede gennemføres eller planlægges i forhold til små og mellemstore produktionsvirksomheder. Det vil fx indebære, at virksomheder efter et indledende Væksttjek kan blive henvist til andre regionale eller nationale programmer, samt at Vækstprogrammet koordineres med den specialiserede erhvervsservice i væksthusene.

b. "Team Vækst Danmark" - Etablering af et fælles program for vækstvirksomheder.

Parterne vil fremme et tættere samarbejde mellem succesfulde vækstvirksomheder, erfarne erhvervsfolk og det danske iværksætttermiljø ved at etablere et program, hvor op til 150 vækstvirksomheder fra 2015-2017 kan komme igennem et intensivt sparrings- og acceleratorforløb for potentielle vækstvirksomheder. De regionale vækstfora vil invitere relevante ministerier til at deltage i udarbejdelsen af en model for programmet ultimo 2014.

Indsatsen organiseres i fagligt fokuserede og specialiserede kompetencecentre. Indsatsen vil omfatte et intensivt træningsforløb og en mentorordning med mentorer bl.a. fra toppen af dansk erhvervsliv. Der stiles mod, at den samlede volumen under programmet er på op til 100 mio. kr. Erhvervs- og Vækstministeriet bidrager med 10 mio. kr. i 2015 fra den nationale pulje af EU regional- og socialfondsmidler. De øvrige midler søges tilvejebragt via de regionale vækstfora samt privat medfinansiering.

Adgang til kapital er vigtigt for, at virksomheder kan foretage fornuftige investeringer og komme ind i solide vækstforløb. Der er med bl.a. Vækstplan DK og Vækstpakke 2014 taget en række initiativer, som styrker små og mellemstore virksomhedernes adgang til kapital, herunder bl.a. etablering af iværksætterlån, udvidelse af vækstkautionsordningen og forlængelse af vækstlåneordningen. De regionale vækstfora har igangsat en gap-analyse, der skal analysere om der er mangel på risikovillig lånekapital. Parterne er enige om at drøfte analysens resultater, når de forelægges.

Indsatsen under Team Vækst Danmark kan også bidrage til at tiltrække iværksættere til Danmark. Med reformen for international rekruttering, som træder i kraft pr. 1. januar 2015, vil staten etablere en ny Start-Up-Denmark ordning for iværksættere fra 3. lande, der gerne vil starte selvstændig erhvervsvirksomhed i Danmark.

Projektet tager afsæt i erfaringer fra udlandet. Succesfulde etablerede virksomheder og serieiværksættere er kun i begrænset omfang involveret i det lokale iværksætermiljø i Danmark. Det står i modsætning til bl.a. USA, hvor store virksomheder og succesfulde iværksættere oftere er involveret i det lokale iværksætermiljø og geninvesterer deres tid og penge i at hjælpe en ny generation af vækstvirksomheder.

c. Nyt træningsforløb for medarbejdere med henblik på at øge virksomheders ressourceeffektivitet.

Parterne er enige om at udvikle grundlaget for nye træningsforløb for medarbejdere i produktionserhverv inden for ressourceeffektiv produktion, der medfinansieres under EU's socialfond. Grundlaget for træningsforløbene fastlægges i et samarbejde mellem Erhvervs- og Vækstministeriet og de regionale vækstfora i dialog med Miljøministeriet, Undervisningsministeriet samt arbejdsmarkedets parter. Træningsforløbene skal gennemføres af uddannelsesaktører og rådgivere, der skal give virksomhederne tilbud om at løfte arbejdsstyrkens kvalifikationer inden for ressourceeffektiv produktion. Resultatet skal på langt sigt være øget beskæftigelse og værdiskabelse. Forløbene skal gennemføres i regi af et projekt, som forankres hos en operatør, der står for administration og implementering. Forløbene gennemføres som en landsdækkende indsats, men kan tilpasses regionale styrkepositioner. Erfaringer fra både Danmark og udlandet viser, at kompetencerne hos medarbejderne kan bidrage til innovation og til at optimere processer i virksomheden.

d. Et tættere samarbejde mellem vækstfora og Eksportrådet om internationalisering og eksportfremme.

Udenrigsministeriet vil invitere vækstfora til årlige møder for at styrke samarbejdet mellem de regionale vækstfora og Eksportrådet om mål og visioner samt konkrete projekter, der kan styrke indsatsen for internationalisering og eksportfremme. Parterne vil inden udgangen af 2014 drøfte muligheden for at etablere et egentligt tværregionalt internationaliseringsprogram med et støttet forløb for vækstvirksomheder. Der lægges vægt på, at et eventuelt tværnationalt internationaliseringsprogram bygger videre på initiativer, der allerede er iværksat i regionerne og at finansieringen af et tværnationalt internationaliseringsprogram sker i fællesskab.

Med sin nye strategi for eksportfremme og økonomisk diplomati vil regeringen strømline og koordinere de offentlige eksportfremmetilbud og lette navigationen for virksomhederne. De regionale vækstfora samt klynger og væksthuse har i dag et velfungerende samarbejde med Eksportrådet/Udenrigsministeriet.

○ **Kvalificeret arbejdskraft**

I 2013 aftalte regeringen og vækstforum en række indsatser, som kunne styrke samspillet mellem erhvervsfremme-, uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen, således at medarbejdere og ledige kunne omstille sig blandt andet som følge af krisen, herunder:

- ✓ Vækstforum for Region Midtjylland har indgået et samarbejde med beskæftigelsesregionen om at øge samarbejdet på blandt andet projektniveau. KOMPETENCEmidt har til formål at skabe mere og bedre efteruddannelse for kortuddannede gennem øget fokus på den virksomhedsopsøgende indsats. Projektet er finansieret af socialfondsmidler, regionale erhvervsfremmemidler samt VEU-centrenes egenfinansiering.
- ✓ Beskæftigelsesministeriet har i foråret 2014 inviteret vækstfora til at drøfte opfølgning på Leo Larsen udvalgets anbefalinger om en øget regional samordning af uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen i forbindelse med at skaffe kvalificeret arbejdskraft til større infrastrukturinvesteringer.
- ✓ Erhvervs- og Vækstministeriet har undersøgt mulighederne for at anvende væksthuses CRM-system som model for at sikre koordination i det virksomhedssøgende arbejde på tværs af erhvervs-, uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen.

Beskæftigelsen er stigende og jobskabelsen sker overvejende i den private sektor. Nogle produktionsvirksomheder melder om, at de har svært ved at rekruttere specialiseret arbejdskraft. Det kan hænge sammen med, at mange produktionsvirksomheder ligger uden for de større byområder, hvor arbejdsudbuddet er mindre, samtidigt med, at virksomhedernes krav til medarbejdernes kompetencer er stigende. Det kan gøre det svært for virksomhederne at finde kvalificeret arbejdskraft lokalt. For at de danske virksomheder kan tage del i et kommende opsving, er det vigtigt, at virksomhederne har adgang til en velkvalificeret arbejdsstyrke, som er opdateret med den nyeste viden og teknologi, og som har gode grundlæggende kompetencer. Det uanset hvor i Danmark, virksomheden ligger. Der er behov for et kompetenceløft af arbejdsstyrken for at sikre en fortsat udvikling af Danmark som videns- og produktionsland. Det drejer sig både om opkvalificering af ufaglærte til faglærte og om almen og erhvervsrettet opkvalificering af medarbejdere, især ufaglærte, til nye jobfunktioner og teknologier mv., der målrettet kan styrke virksomhedernes udvikling og vækst.

Det er en fælles opgave at sikre, at virksomhedernes kompetencebehov imødekommes, så de kan tage del i et kommende opsving, uanset hvor i landet de er placeret. Arbejdsstyrkens uddannelse og kompetenceudvikling via det ordinære uddannelsessystem og efteruddannelsessystemet varetages af såvel uddannelsesinstitutioner som VEU-centre, og koordineres i et betydeligt omfang regionalt og lokalt bl.a. gennem de nye regionale arbejdsmarkedsråd og vækstfora. På voksen- og efteruddannelsesområdet spiller VEU-centrene en vigtig rolle for koordineringen af den virksomhedsrettede efteruddannelsesindsats. Erfaringerne peger dog på, at den samlede indsats ikke i tilstrækkeligt omfang koordineres og målrettes virksomhedernes behov. Erfaringerne peger også på, at omfanget af samarbejde mellem de tre systemer er meget varierende fra region til region og at en succesfuld koordination i høj grad hviler på lokalt og regionalt engagement.

Parterne vil videreudvikle det virksomhedsrettede fokus i kompetenceindsatsen via nedenstående initiativer:

e. Bedre rammer for en koordineret virksomhedsrettet indsats.

Erhvervs- og Vækstministeriet, Undervisningsministeriet og Beskæftigelsesministeriet nedsætter en arbejdsgruppe, der i dialog med vækstforum, VEU-centre og de nye regionale arbejdsmarkedsråd senest i foråret 2015 udarbejder et beslutningsgrundlag for at styrke samarbejdet om den virksomhedsrettede kompetenceindsats på tværs af områderne. Beslutningsgrundlaget omfatter:

- *fælles analyser og kortlægning af det regionale arbejdsmarkeds kompetencebehov*, således at man udnytter viden på tværs af de tre systemer og optimerer udnyttelse af ressourcerne.
- *tilrettelæggelse af tilbud på baggrund af virksomhedernes behov*. Med afsæt i analyser og det virksomhedsopsøgende arbejde kan man tilrettelægge konkrete uddannelses tilbud til virksomhedernes brug, bruge relevante beskæftigelsespolitiske ordninger og eventuelt opstille fælles mål.
- *videndeling blandt medarbejdere i de tre systemer*, kan bidrage til at sikre en ensartet høj service til virksomhederne. Det kan fx ske via fælles møder for medarbejderne, tværgående netværk eller fælles indsatser til at håndtere mangel på arbejdskraft. Denne indsats varetages i dag delvist i det Midtjyske Erhvervsakademi – MEA.
- *afdækning af, om et fælles digitalt værktøj kan understøtte en koordineret kontakt til virksomhederne*. Parterne vil afdække fordele, ulemper og omkostninger ved et enkelt, digitalt værktøj, der kan trække data om virksomhedsbesøg fra de eksisterende digitale systemer. Parterne vil i den forbindelse vurdere om hyppige og ukoordinerede henvendelser i det virksomhedsopsøgende arbejde er et problem for virksomhederne.

Vækstforum, de to regionale arbejdsmarkedsråd og VEU centrene vil i 2015 styrke koordineringen mellem aktører fra hhv. det uddannelses-, beskæftigelses- og det erhvervspolitiske område mhp. at sikre, at virksomhederne får en sammenhængende og koordineret service på tværs af sektorerne.

f. Initiativer der kan styrke indsatsen for at voksne får erhvervsrettede kompetencer i samspil med virksomhedernes behov.

Undervisningsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet og vækstforum vil fra 2015 samarbejde om at iværksætte konkrete initiativer, bl.a. via Socialfonden, der kan understøtte

- *kompetenceløft til ufaglærte og faglærte*, fx via samarbejder om opkvalificering af ufaglærte til faglærte, faglærte til videreuddannelse og målrettet efteruddannelse. Dette kan bl.a. ske ved at afdække uddannelsesbehov, voksenvejledning, kompetencevurderingsforløb og informationskampagner samt ved at forbedre basale færdigheder hos voksne kortuddannede og indvandrere. Undervisningsministeriet og Uddannelses- og Forskningsministeriet bakker op om at fremme samarbejdet mellem VEU-centre, erhvervsskoler, AMU-centre og VUC-centre, erhvervsakademier mv. og de regionale vækstfora. Det vil endvidere være centralt at inddrage jobcentrene i dette samarbejde, da jobcentrene har ansvaret for beskæftigelsesindsatsen overfor de ledige.

g. Initiativer der kan understøtte gennemførelsen af erhvervsuddannelsesreformen og sætte fokus på innovation i uddannelsessystemet

Undervisningsministeriet og vækstforum vil fra 2015 samarbejde om at iværksætte konkrete initiativer, bl.a. via Socialfonden, der kan understøtte

- *at flere gennemfører en erhvervsuddannelse*. Projekterne kan fx omhandle unge på vej ind eller i erhvervsuddannelsessystemet, flere virksomhedspraktikker og talentudvikling og iværksætteri, der kan gøre erhvervsuddannelserne mere attraktive og mindske frafaldet.

- styrke innovation og anvendelsesorienteret undervisning i de gymnasiale uddannelser i samspil med det lokale erhvervsliv. I forbindelse med arbejdet med at udfolde innovation og anvendelsesorienteret undervisning i de gymnasiale uddannelser er der behov for lokalt hos skolerne at udvikle undervisningen, lærerens kompetencer og rammer og netværk for skolernes samarbejde med det lokale erhvervsliv.

○ Udvikling af den danske fødevareklynge

Fødevareerhvervet har stor betydning for dansk økonomi og mange job i produktion og udvikling inden for erhvervet er placeret i Region Midtjylland. Danmark har med sin erhvervs- og forskningsmæssige viden om bæredygtig og ressourceeffektiv fødevareproduktion mulighed for at blive et internationalt kraftcenter på fødevareområdet, som kan tiltrække virksomheder, iværksættere og investorer. Parterne aftalte derfor i de regionale vækstpartnerskaber 2013 at styrke fødevareindsatsen i Midtjylland og i det forløbne år er det/der bl.a.:

- ✓ Besluttet at European Institute of Technology (EIT) i 2016 udbyder et Knowledge and Innovation Community (KIC) med fokus på fødevarer i 2016 bl.a. på baggrund af stærk dansk opbakning hertil. Region Midtjylland og Aarhus Universitet deltager i den danske del af Foodbest konsortiet, som arbejder for en central dansk position i et kommende Food-KIC. Regeringen ser positivt på at understøtte succesfulde danske KIC ansøgninger.
- ✓ Indgået en aftale om Vækstplan for fødevarer, der forbedrer fødevaresektorens vilkår fx ift. regulering, eksport, uddannelse, forskning- og udvikling, finansiering mv.
- ✓ Nedsat en nedsat en tværministeriel kontaktgruppe af Erhvervs- og Vækstministeriet, Fødevareministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet og Udenrigsministeriet, som understøtter udviklingen i den danske fødevareklynge gennem en række møder med bl.a. Danish Food Cluster.
- ✓ Indgået en samarbejdsaftale i efteråret 2013 mellem Vækstforum Midtjylland, Syddansk Vækstforum og Vækstforum Nordjylland om at understøtte Danish Food Cluster og et KIC på fødevareområdet, samt om at sikre en koordineret indsats vedrørende fiskeri og akvakultur.
- ✓ Videreudviklet det stærke samarbejde mellem Region Midtjylland og FOOD med afholdelsen af Food Festival i Århus med 34.000 besøgende i 2013. Festivalen er tilkøbet en række erhvervsrettede arrangementer som European Food Venture Forum, der har til formål at matche fødevareiværksættere, teknologiproducenter og internationale investorer for at udveksle viden og opstarte samarbejder.

Parterne vil fortsætte og forstærke samspillet mellem den private, nationale og den regionale indsats via nedenstående initiativer:

h. Danmark som internationalt kraftcenter.

Danmark har potentiale til at blive et samlingspunkt for virksomheder, iværksættere og investorer på fødevareområdet og tiltrække udviklingsaktiviteter på internationalt niveau. Flere internationale undersøgelser viser at Danmark er blandt verdens førende lande inden for innovation i fødevareerhvervet. Disse meget stærke forudsætninger skal i højere grad veksles til vækst, udvikling og øgede markedsandele for danske fødevarevirksomheder. Denne udfordring kan løftes gennem aktiviteter såsom Danish Food Cluster - European Hub for Food Innovation. Region Midtjylland er bl.a. lykkedes med at få den årlige European Food Venture Forum til at finde sted i Danmark. Nationale tiltag, såsom innovationsnetværket FoodNetwork DK inden for forskningssystemet kan også bidrage.

i. Food Festival som internationalt event.

Region Midtjylland vil samarbejde med FOOD om at udvikle Food Festival til en international event med det danske fødevarerhverv som vært, så Food Festivalen kan blive et internationalt fyrtårn, der styrker markedsføringen af Danmark som et attraktivt fødevarerland for nye virksomheder, iværksættere og investorer. FOOD og Region Midtjylland vil desuden opbygge et samarbejde med "Aarhus som europæisk kulturhovedstad 2017" mhp. at forbedrer synergien mellem relevante initiativer på fødevarerområdet, events samt det internationale kulturområde.

j. Styrket regionalt samarbejde på fødevarerområdet.

Gennem samspil med øvrige regioners fødevarsatsninger sikres en fokuseret indsats på innovation og start-ups på fødevarerområdet. I denne sammenhæng vil vækstforum tage initiativ til at udbygge det tværregionale samarbejde på fødevarerområdet, så virksomheder fra alle regioner får gavn af vækstforums fødevarerindsats. Dette skal ske i et samarbejde mellem Danish Food Cluster og operatøren på fødevarerområdet, konsortiet Future Food Innovation, som består af nationale aktører som AgroTech, Agro Business Park, VIFU, Teknologisk Institut og Aarhus Universitet

k. Adgang til risikovillig kapital på fødevarerområdet.

Innovative fødevarer virksomheder passer ikke altid til venturekapitalfondenes fokus på høj-risiko investeringer. De har typisk et mere stabilt cashflow og gradvis vækst. Dialog mellem investorer og personer med iværksættererfaring på fødevarerområdet kan bane vejen for flere vækstvirksomheder. Parterne vil bl.a. i regi af Team Vækst Danmark-initiativet fremme et tættere samarbejde mellem succesfulde vækstvirksomheder, erfarne erhvervsfolk og det danske iværksætttermiljø.

l. Styrket indsats for investeringsfremme

Danmark er blandt verdens førende lande fsva. udvikling af innovative produkter, teknologier og processer indenfor fødevarer sektoren. Dette skaber interesse blandt udenlandske investorer, som kan understøtte fødevarer klyngens udvikling med tilførsel af ny kapital, teknologi og viden. Invest i Danmark vil derfor styrke indsatsen for at tiltrække investeringer til den danske fødevarer klynge i samarbejde med Foreningen Vestdansk Investeringsfremme.

m. Innovationssamarbejder mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder.

Uddannelses- og Forskningsministeriet og Undervisningsministeriet vil inddrage midtjyske erfaringer med facilitering og afprøvning af nye samarbejdsformer mellem fødevarer virksomheder og uddannelsesinstitutioner i deres løbende arbejde med at fremme uddannelsesinitiativer, der kan understøtte virksomhedernes innovationsevne.

o **Vækstinitiativer for energisektoren, bioøkonomi og ressource-effektivitet**

Danmark har en række internationale styrkepositioner i energisektoren bl.a. inden for vind, fjernvarme og bioøkonomi. Gode rammer for udvikling og demonstration af effektive energiteknologier giver mulighed for at styrke eksport og erhvervsudvikling. Multifunktionelle produkter og koncepter, der eksempelvis integrerer spildevandsløsninger med energiproduktion efterspørges i stigende grad. Derfor aftalte parterne i de regionale vækstpartnerskaber 2013 at øge samarbejdet og parterne har i det forløbne år blandt andet

- ✓ Etableret det nationale program om mindre spild gennem industriel symbiose – Grøn Industrisymbiose – der fortsætter i 2015 med deltagelse af regionerne.
- ✓ Etableret samarbejder om udmøntning af regeringens ressourcestrategier, Forum for Bæredygtige Indkøb med fokus på cirkulære økonomiske indkøb samt med Ellen MacArthur Foundation om fremme af cirkulær økonomi i Danmark.

- ✓ Etableret et fælles acceleratorprogram for fremme af grønne forretningsmodeller på 30 mio. kr., der kan bistå virksomheder i fx re-design af produkter og produktionsprocesser.
- ✓ Etableret bioøkonomi-panelet i november 2013 for en 3-årig periode med deltagelse af Vækstforum Sjælland og Midtjylland. Drøftelser om at optimere og udvikle forsyningskæden og teknologien for bæredygtig biomasseproduktion (MEK) forventes afholdt i panelet i efteråret 2014.
- ✓ Region Midtjylland er i 2014 udpeget som bioøkonomisk foregangsregion af bioøkonomiobservatoriet under Europakommissionens DG Research and Innovation. Bioøkonomiobservatoriet har til opgave at skabe datagrundlag for bioøkonomi på europæisk og nationalt niveau, samt på regionalt niveau ved hjælp af få udpegede foregangsregioner. Region Midtjylland har med hjælp fra bl.a. nationale forsknings- og udviklingsprogrammer (EUDP, GUDP, Højteknologifonden, etc.) bidraget med data til observatoriets hjemmeside, som lanceres i oktober 2014.
- ✓ Indgået i partnerskab om at udvikle klimatilpasningsteknologier frem til 2016 samt at understøtte teknologiudvikling og eksportfremme via partnerskabet Vand-i-byer i Kina.

Parterne vil fortsætte og udbygge samarbejdet med nedenstående initiativer:

n. Udviklingsprojekt om Nationalt Vindprogram

Primo 2015 er der udarbejdet en handlingsplan for Nationalt Vindprogram, der løber fra 2015-2018. Det Nationale Vindprogram udarbejdes af Vindmølleindustrien og offshoreenergy.dk med deltagelse af Hub North m.fl. Koordinationen tilrettelægges i Nationalt Kontaktforum for Vækst i Vindmøllesektoren, som de vstdanske regioner har etableret med Vindmølleindustrien og Erhvervs- og vækstministeriet. Nationalt Vindprogram skal fremme samarbejde og innovation i virksomhederne og dermed sikre, at Danmark fortsat vil være verdens førende vindnation.

Med Nationalt Vindprogram udvikles og koordineres brugen af systemleverancer, som i højere grad efterspørges på de hjemlige og internationale markeder. Målet er bl.a. at bringe de små og mellemstore virksomheder ud på de globale markeder og at bruge systemleverandører som vækstacceleratorer.

Der igangsættes desuden et arbejde om udvikling af frivillige standarder for underleverandører til vindmøllesektoren. Frivillige standarder kan reducere misforståelser i dialogen mellem producent og underleverandører og dermed reducere dyre forsinkelser og udskiftning af defekte komponenter. Vindmølleindustrien står i spidsen for arbejdet, og Offshoreenergy.dk inddrages i arbejdet for standarder på offshoreområdet. Dansk Standard søges inddraget i arbejdet med udvikling af frivillige standarder.

Endeligt søger Nationalt Vindprogram at fremme innovation og forskning. Behovet for innovation og forskning opstår ved, at industrien ikke længere kan gennemføre opskalering og industrialisering ved blot at gøre tegnebrættet større. Der skal en langt tættere grad af samordning i industrien til, ligesom helt nye materialer og teknologier skal opfindes og i anvendelse.

o. State of the Art fjernvarmeværker og geotermi.

Erhvervs- og Vækstministeriet vil primo 2015 invitere interesserede regionale vækstfora og State of Green til at afklare samarbejdsmuligheder i forhold til at koordinere international markedsføring af de regionale styrkepositioner på fjernvarmeområdet. Hertil ville man regionalt udpege et eller flere "state of the art" fjernvarmeværker med de bedste teknologier, for dermed at bidrage til en samlet showcase for danske fjernvarmeværker. Parterne vil desuden i 2015 afdække, om man eventuelt regionalt kan understøtte udviklingen af et fysisk demonstrationsprojekt af ny teknologi mv. på et fjernvarmeværk. Region Midtjylland kan bidrage med erfaringer fra udviklings- og demonstrationsprojekter på fjernvarmeområdet, som regionen har støttet, herunder i forbindelse med et regionalt vækstprogram "Erhvervsudvikling i fjernvarmesektoren", som forløber i perioden 2012-2015.

Programmet retter sig dels mod midtjyske produktionsvirksomheder, som kan indgå i udviklings- og demonstrationsprojekter for ny fjernvarmeteknologi- og løsninger, dels mod regionens varme- og kraftvarmeværker, der skal motiveres til at øge efterspørgslen efter store varmepumper og anden vedvarende energiteknologi. I Danmark opvarmes næsten to ud af tre husstande med fjernvarme. Danske fjernvarmeværker og teknologiproducenter har styrkepositioner inden for mange forskellige teknologier, hvor der anvendes forskellige energikilder som olie, kul, naturgas, solenergi, geotermi, varmepumper, overskudsvarme fra industrivirksomheder osv. De danske styrkepositioner har et eksportpotentiale i Europa samt til de store vækstøkonomier som Kina og Rusland, hvor der nu investeres kraftigt i fjernvarmeløsninger.

Der er med aftale om finanslov for 2015 afsat en pulje til geotermi på over 60 mio. kr. fra 2015-2017, som også kan komme midtjyske virksomheder til gavn.

p. Styrket nationalt-regionalt samspil inden for bioøkonomi.

Fødevarerministeriet vil fra efteråret 2014 gå i dialog med Vækstforum for Region Midtjylland, Vækstforum Sjælland og andre relevante parter om hvorledes bioøkonomien kan fremmes lokalt og regionalt. Dette skal blandt andet ske med henblik på at skabe synergier i forhold til arbejdet i Det Nationale Bioøkonomipanel. Dialogen kan fx omfatte, hvordan man får kortlagt de virksomheder, der har det største vækstpotentiale i forhold til de bioøkonomiske værdikæder og hvordan man kan facilitere udnyttelsen af større reststrømme og ikke-udnyttede typer af biomasse til produktion af højværdiprodukter.

Region Midtjylland er i færd med at udvikle et større bioøkonomiprogram som del af den kommende Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi. En optimeret udnyttelse af rest- bi- og affaldsprodukter er blandt fokusområderne i indsatsen. Repræsentanter for statslige myndigheder, relevante videninstitutioner og virksomheder inviteres ultimo 2014, til at indgå i udviklingen af programmet.

Parterne er herudover enige om at udnytte mulighederne for synergi mellem det data- og kortlægningsarbejde, som udføres af det europæiske bioøkonomiobservatorium med arbejdet i det Nationale Bioøkonomipanel.

Parterne vil følge fremdriften i realiseringen af en fuldskala produktion af 2. generations bioethanol i regi af Maabjerg Energy Concept.

q. Fremme virksomheders strategiske miljøarbejde og forebyggelse af affald.

Miljøministeriet vil primo 2015 invitere Vækstforum Midtjylland - og andre relevante vækstfora - til en fælles drøftelse af muligheder for lokalt at styrke og understøtte virksomheders frivillige strategiske miljøarbejde for øget ressourceeffektivitet. Dette vil ske som et led i en kommende national strategi

for affaldsforebyggelse, hvor ressourceeffektive og konkurrencedygtige virksomheder er et særligt tema. Drøftelsen kan ske med udgangspunkt i videreudvikling af eksisterende indsatser, fx miljøportalen Green21, Væksthjulet til Grøn Forretning, miljøledelse, cirkulær økonomi, Rethink Business projektet i Region Midtjylland og de lokale miljønetværk under Key2Green.

r. Midtjyske erfaringer skal inddrages i omstillingen til vedvarende energi

Klima, energi- og bygningsministeriet vil inddrage midtjyske erfaringer fra projektet "midt.energistrategi" i det løbende arbejde med at fremme omstillingen til vedvarende energi.

o **Understøtte kommercialisering i de kreative erhverv**

De kreative erhverv udgør en væsentlig del af dansk økonomi. De beskæftiger ca. 85.000 personer (årsværk) i såvel service som produktion og omsætter for omkring 200 mia. kr. årligt. Kreative kompetencer kan fx gøre flere danske produktionsvirksomheder i stand til at udnytte potentialerne i design, fx i forhold til nye teknologier og innovative materialer. Derfor aftalte parterne i de regionale vækstpartnerskaber 2013 at øge samarbejdet på området og parterne har i 2013 blandt andet understøttet:

- ✓ Oprettelsen af Interactive Denmark, til gavn for de digitale erhverv i hele Danmark, via finansiering fra Vækstforum Midtjylland og Markedsmodningsfonden

Parterne vil forstærke samarbejdet med følgende initiativer:

s. Samarbejde om test og udbredelse af kommercialiseringspartnerskaber i de kreative erhverv.

Patent- og Varemærkestyrelsen og Vækstforum Midtjylland vil inden udgangen af 2014 indgå et samarbejde om at udbrede kendskabet til og understøtte, at der etableres kommercialiseringspartnerskaber mellem små og store virksomheder i de kreative erhverv i Midtjylland. Samarbejdet vil finde sted i regi af Region Midtjyllands *More.Creative* og vil drage nytte af den standardaftale, som er udarbejdet som del af regeringens vækstplan for kreative erhverv · design.

t. Samarbejde om design og mode

Parterne vil arbejde for, at aktiviteterne inden for dansk design og mode koordineres bedre. Som led heri undersøges mulighederne for at etablere et tættere samarbejde mellem modeugen og øvrige modeaktiviteter i Hovedstaden og HEADSTART FASHION i Århus, der er en del af Region Midtjyllands kreative vækststrategi *MoreCreative*. Andre aktiviteter, hvor midtjyske mode- og tekstilvirksomheder deltager, som fx "Innovationsnetværket Livstil- Bolig og Beklædning" i Herning, kan ligeledes indgå.

u. Udnyttelse af det erhvervsmæssige potentiale i animation og visualisering – nationalt center.

Kompetencer inden for animation og visualisering er vigtige inden for kreative erhverv som computerspil, animationsfilm mv., men kan med den stadig større udbredelse af digitalisering også bidrage til udviklingen af brugervenlige digitale produkter og løsninger i det private erhvervsliv og i offentlige organisationer.

Region Midtjylland har stærke og internationalt anerkendte kompetencer inden for animation og visualisering koncentreret omkring VIA Universitys uddannelse The Animation Workshop i Viborg. I tilknytning til The Animation Workshop er igangsat udviklingen af et nationalt Center for Animation og Visualisering, som bl.a. skal styrke den erhvervsmæssige anvendelse af animation og visualisering og tiltrække udenlandske talenter til Danmark. Parterne vil i 2015 drøfte den videre udvikling af et nationalt Center for Animation og Visualisering, herunder et styrket samspil med aktiviteterne i det nationale initiativ på computerspilområdet, Interactive Denmark samt øvrige initiativer, der understøtter vækstmulighederne inden for digital indholdsproduktion.

o **En styrket og koordineret turismeindsats**

Antallet af udenlandske turister ved de danske kyster har været i konstant tilbagegang de seneste 10 år. Det skyldes bl.a. øget konkurrence fra den tyske Østersøkyst, det generelt høje danske prisniveau samt mangel på innovation og kvalitetsudvikling i det danske turismeerhverv. Evalueringerne af den regionale vækstindsats for 2010-2012 viser, at man ikke har kunnet dokumentere effekter af turismeindsatsen. Regeringen har udarbejdet en vækstplan for dansk turisme, der skal skabe vækst og arbejdspladser i dansk turisme ved at udnytte og synliggøre de danske styrkepositioner og skabe en mere effektiv turismefremmeindsats.

Som følge af en politisk aftale om Vækstplan for turisme mellem regeringen og et flertal af Folketingets partier i juni 2014, har Erhvervs- og Vækstministeriet indgået en aftale med Danske Regioner om en ny organisering af den regionale turismefremmeindsats med virkning fra januar 2015.

Aftalen indebærer:

- ✓ At den regionale indsats for udvikling af turismeproduktet mv. samles under tre fælles regionale udviklingselskaber, der skal have ansvaret for udvikling af hhv. kyst- og naturturismen, erhvervs- og mødeturismen samt storbyturismen.
- ✓ At det er regionerne, der har ansvaret for etablering af den ny organisering med virkning fra januar 2015.

Som følge af den politiske aftale mellem regeringen og Folketingets partier, vil regeringen i efteråret 2014 fremlægge forslag til Lov om dansk turisme, der medfører etablering af et Nationalt Turisforum, som i tæt samarbejde med VisitDenmark og de tre nye udviklingselskaber, vil have ansvaret for at fastlægge strategi og større udviklingsinitiativer i den fremtidige offentlige turismefremmeindsats. Vækstforums hidtidige fokus på at udvikle de turismemæssige styrkepositioner stemmer således overens med den nationale tilgang. Parterne aftaler endvidere:

v. Madoplevelser til turister.

De regionale vækstfora understøtter i samarbejde med FOOD, at der i løbet af 2014 igangsættes et projekt med fokus på bedre madoplevelser til turisterne i områder uden for de større byer. Viden fra regionale indsatser indgår i en større og ambitiøs fælles satsning. Mad- og spiseoplevelser er et centralt element for tiltrækningen af turister uden for de større byer. Ved at sætte fokus på dette element og facilitere et kvalitetsløft af spiseoplevelserne kan man være med til at fastholde og understøtte en positiv turismeudvikling.

w. Udvikling af erhvervsturismen i forhold til regionens styrkepositioner

Der skal i samarbejde mellem relevante ministerier, Danish Food Cluster og lokale/regionale operatører ske en videreudvikling af erhvervsturismen i forhold til den midtjyske erhvervsstyrkeposition på fødevareområdet. Dette kan fx ske i samarbejde med det kommende erhvervsturismeudviklingselskab MeetDenmark og Invest In Denmark, som nu har styrket sit fokus på fødevareområdet. Vækstforum Midtjylland vil tage initiativ til at drøfte eventuelle samarbejdsmuligheder om dette med relevante parter.

x. Aarhus som europæisk kulturhovedstad 2017

Vækstforum Midtjylland vil invitere Kulturministeriet til at drøfte muligheden for, at Aarhus 2017 bliver en del af Det Internationale Kulturpanels strategi for perioden 2017-19. I denne sammenhæng vil Aarhus 2017 både kunne anvendes som et egentlig indsatsområde og som et værktøj for gennemførelsen af strategien, særligt med fokus på det europæiske samarbejde.